

CRÍTICA

La veritat del tot

“Van fer entrar els aspirants a la sala / [...] / Al capdavant, allà mai no pregunten per / la latitud d'una abraçada o d'una / ferida, allà mai no interessa / la mesura exacta del sentiment”, Fragment de ‘La veritat’, d'Hèctor López Bofill (a poesia.cat).

Des la Grècia clàssica, molts filòsofs s'han interessat pel tema de la “veritat”. Què és real? O què podem dir sobre la realitat que ens envolta? En ciència, distingir entre realitat i opinió és fonamental, com ja va discutir Parmènides a cavall entre els segles VI i V abans de la nostra era. On comença la via de la veritat (*aletheia*), entesa com a realitat, i on la via de l'opinió (*doxa*)? En un món on la globalització de les informacions i les opinions tendeix a desdibuixar cada cop més aquests límits, de manera que sovint les opinions es venen com a realitats i es fan passar la realitats com si fossin opinions, cal recuperar una acti-

tud crítica i reflexiva que ens permeti distingir-les amb rigor, tot assumint la responsabilitat col·lectiva de sostenir una noció de veritat que sigui alhora exigent, oberta al diàleg i capaç de resistir la confusió informativa.

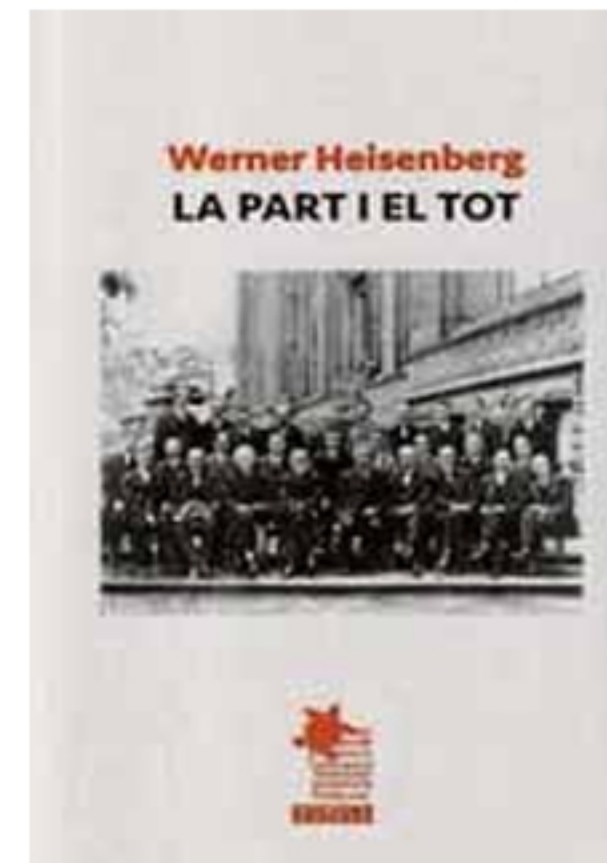
Aquest mes us vull suggerir la lectura de dos llibres que afronten la qüestió de la veritat des de mirades diverses. El primer és l'assaig *El que és veritat. Sobre la violència i el clima*, de la periodista i filòsofa alemanya Carolin Emcke. El volum recull dues conferències on l'autora reflexiona sobre què significa endinsar-se en la recerca del que és vertader i, sobretot, sobre com s'explica i hem d'explicar aquesta veritat. Quins dilemes ètics i epistemològics sorgeixen? Què vol dir escriure sobre allò que existeix?

Veritat i utopia apareixen com a categories essencials per entendre els reptes contemporanis, des de l'auge de les polítiques autoritàries fins a la violència bèl·lica i els conflictes geopolítics, passant per la crisi cli-

El que és veritat

- **Autora:** Carolin Emcke
- **Editorial:** Arcàdia (2025)
- **Pàgines:** 160

màtica. Enfront de la manipulació desinformativa necessitem raons, proves i arguments sòlids. Però també ens urgeix la capacitat d'imaginar futurs possibles i, sobretot, de dibuixar les condicions que els farien via-

La part i el tot

- **Autor:** Werner Heisenberg
- **Editorial:** Enoanda (2024)
- **Pàgines:** 266

bles. L'assaig d'Emcke és una reivindicació de l'ètica en la construcció del relat, i alhora una defensa de la utopia com a força impulsora d'una vida digna i compartida. “El que és veritat s'ha d'aprendre, no existeix i

David Bueno

prou, no es revela per si mateix”, ens diu.

Com a contrapunt, *La part i el tot*, una obra autobiogràfica del físic atòmic Werner Heisenberg apareguda per primera vegada el 1969, on recull, en format de diàlegs, una vintena de trobades i converses que tracten dels problemes polítics que va viure, de les polèmiques científiques i filosòfiques que va protagonitzar, i del sentit de la història i la cultura. Ens fa participants de la seva veritat, a mig camí entre la cultura literària i artística d'una banda, i la cultura tècnica i científica de l'altra. “Perquè la ciència”, com ens diu Heisenberg, “la fan els homes. I aquest fet, evident per si mateix, s'oblida fàcilment”.

Com diu Emcke al seu assaig, “la dignitat humana és al centre de tota temptativa”. O, reinterpretant el poema d'Hèctor López Bofill amb què he obert aquest article, per saber la veritat, quan preguntarem per “la latitud d'una abraçada o d'una ferida?” ■